

Kort vejledning til lægdsruller.

En lægdsrulle er en fortegnelse over de mænd der kunne udskrives til militærtjeneste i hæren. Rullerne kan bruges til at følge mænds flytninger eller til at få oplyst ved hvilken enhed i militæret værnepligten blev aftjent.

Et lægd er et geografisk område, typisk svarende til et sogn eller fra 1843 en købstad. Lægderne inden for hvert amt eller udskrivningskreds har ikke navne, men er nummererede.

Hovedrullen

Hovedrullen er en fortegnelse over samtlige værnepligtige i et lægd et bestemt år.

Tilgangslisten

Tilgangslisten er en fortegnelse over de værnepligtige der er blevet optaget i rullen i et bestemt år, enten fordi de nåede den alder hvor de skulle optages i rullen eller fordi de flyttede til lægdet.

Omskrevne ruller

Alle tilgangslisten blev omskrevet efter 11 år. En omskreven rulle indeholder oplysninger om de værnepligtige der har boet i lægdet i samtlige 11 år og som stadig er værnepligtige.

I lægdsrullerne kan du finde oplysninger om:

- Fødselstidspunkt
- Faderens navn (moderens navn, hvis personen er født uden for ægteskab)
- Fødested og opholdssted
- Højde
- Eventuelle legemlige skavanker
- Hvor værnepligten blev aftjent
- Eventuelt fritagelses- eller kassationsgrund
- Dødsår, hvis den værnepligtige døde inden sin sletning af lægdsrullen
- Militære straffe

Det skal du vide for at bruge lægdsruller

For at finde noget i en lægdsrulle skal du kende:

- Den værnepligtiges **navn**
- Den værnepligtiges **fødselsår/alder**
- **Opholdssted** (sogn eller købstad) på tidspunktet for optagelsen i lægdsrullen eller på et tidspunkt i løbet af værnepligtstiden.

The screenshot shows the website 'lægd.dk' with a search bar and navigation links. A red circle highlights a dropdown menu for 'Vælg fødeår:' with '1863' selected. A red arrow points from the text on the right to this dropdown menu. Another red arrow points from the text on the right to the search bar area. Below the dropdown menu, the text 'Født i 1863, optaget i lægdsrullen 1881 og slettet i 1901' is visible.

Eks. **Hans Peter Larsen** født 1863 i Seest sogn, boede i Kolding da han var 18 år.

(Se også bilag 1)

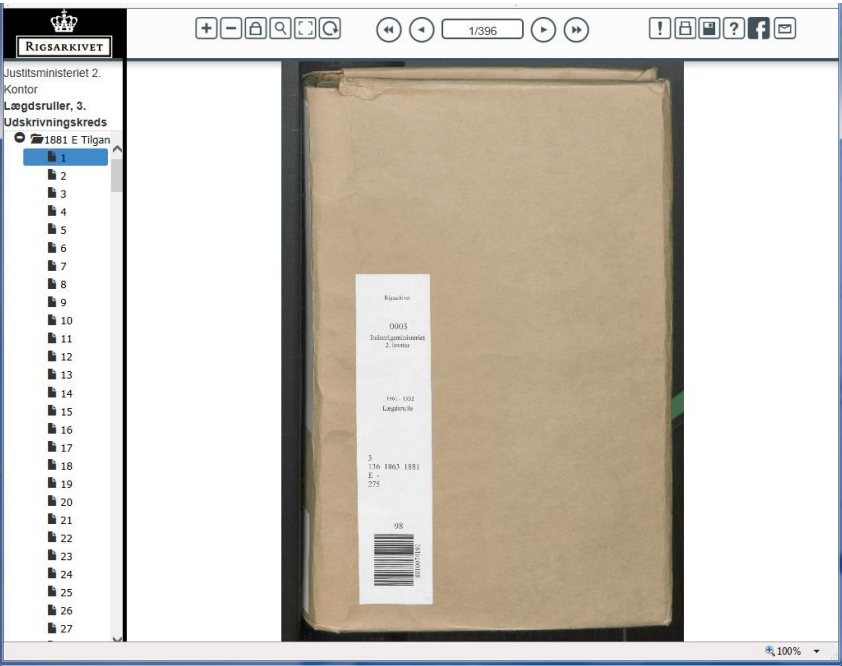
Start med at finde ud af hvornår Hans Peter er optaget i lægdsrullen. Det kan du gøre på Dis-Odens side om lægdsruller:

<https://laegdsruller.dk/#>

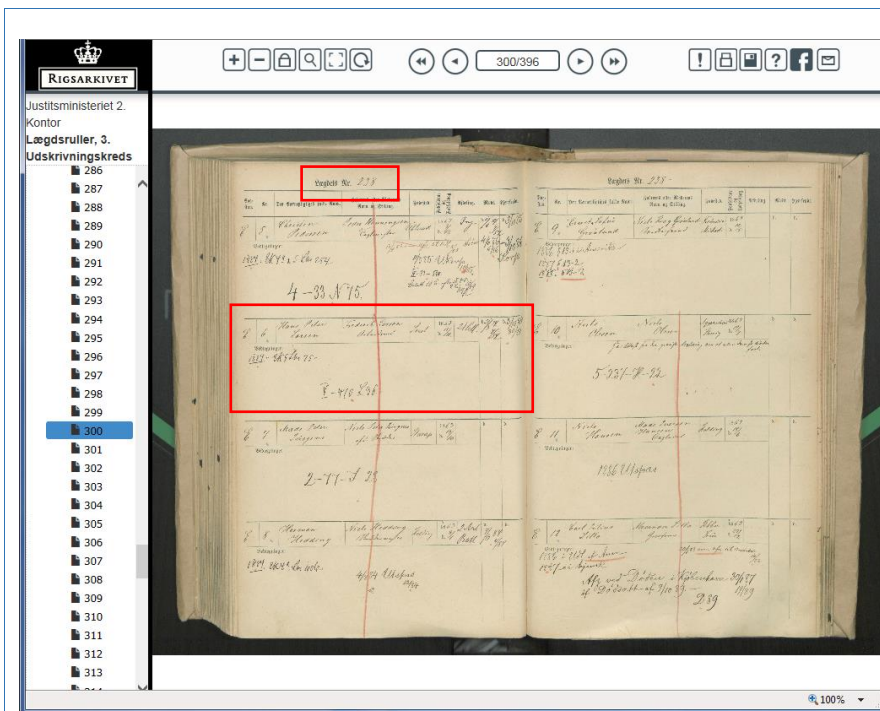
Vælg **fødeår**.

Så får du at vide at han er optaget i rullen i 1881 og slettet i 1901.

Kort vejledning til lægdsruller.

 <p>lægdsruller.dk her kan hjem find lægdsrulle flyt til</p> <p>Velkommen til siden, hvor du kan Alle værnepligtige mænd blev registreret i lægdsru</p>	<p>Når du ved hvilket sogn han er i, når han bliver optaget i lægdsrullen, så skal du finde nummeret på lægdet, det gør du på 'find lægdsrulle'</p>
 <p>Vælg sogn eller købstad: Kolding købstad <input type="button" value="HINT"/></p> <p>Vælg år: 1881</p> <p>Kolding købstad år 1881/E lægd: 238</p> <p>Central ført landrulle 3. udskrivningskreds tilgangsrulle lægd 136 - 275 3. udskrivningskreds lægd 136 - 275 Rullen er omskrevet 1892</p>	<p>Hans Peter bor jo i Kolding da han i 1881 bliver optaget i lægdsrullen, så vi finder Kolding Købstad og året 1881.</p> <p>Kolding købstad i 1881/E (bogstav E – se bilag 2) 3. udskrivningskreds Lægd nr.: 238</p> <p>Og de tilhørende ruller er klar til at trykke på.</p> <p>Vi prøver først om vi kan finde ham i tilgangsrullen.</p>
 <p>RIGSARKIVET</p> <p>Justitsministeriet 2. Kontor Lægdsruller, 3. Udskrivningskreds 1881 E Tilgan</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27</p> <p>Kilobyter: 0003 Tilgangsrulle 2. forside</p> <p>196 - 102 Lægdsrulle</p> <p>3 136 1881 1881 E - 275</p> <p>98</p>	<p>Første billede af lægdsrullen.</p> <p>Og så er det bare at lede efter lægdet. 😊</p>

Kort vejledning til lægdsruller.

På opslag 300 finder jeg lægd nr. 238 og Hans Peter Larsen.

Bogstav.	Nr.	Den Vernepligtiges fulde Navn.	Faderens eller Moderens Navn og Stilling.	Fødested.	Fødselsaar og Fødselsdag.	Afdeling.	Mødt.	Hjemsendt.
E	6	Hans Peter Larsen	Frederik Larsen Arbejdsmand	Seest	1863 d. 15.	21 Btl.	d. 31/3/84 4/84	d. 3/10/84 30/84
Vedtegninger: 1884 EK 5 LNo 75. V-470 L 36.								

Fra venstre mod højre:

Bogstav E (= 1881 se bilag 2)

Han har nr. 6 i rullen. - **Navn:** Hans Peter Larsen - **Hans far:** Frederik Larsen, Arbejdsmand.

Fødested: Seest. - **Født:** 1863 den 15. november

Afdeling: 21 Btl (= bataljon) - **Mødt:** 31. marts 1884 – **Hjemsendt:** 3. oktober 1884

4/84 og 30/84 har ukendt betydning.

Under Vedtegninger:

1884 EK 5 LNo 75

EK 5 = Infanteriet (fodfolket) – **Lno 75** = Lodtrækningsnummer.

V – 470 L 36 = Betyder at han er flyttet til et andet lægd.

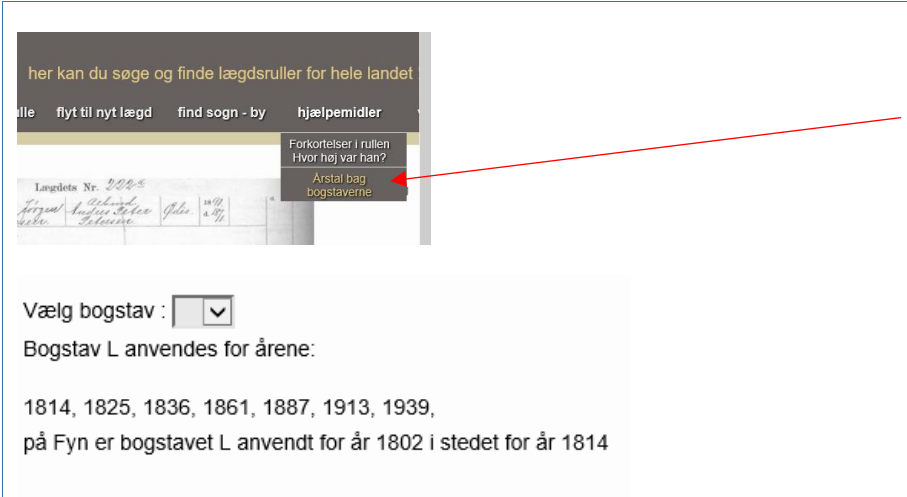
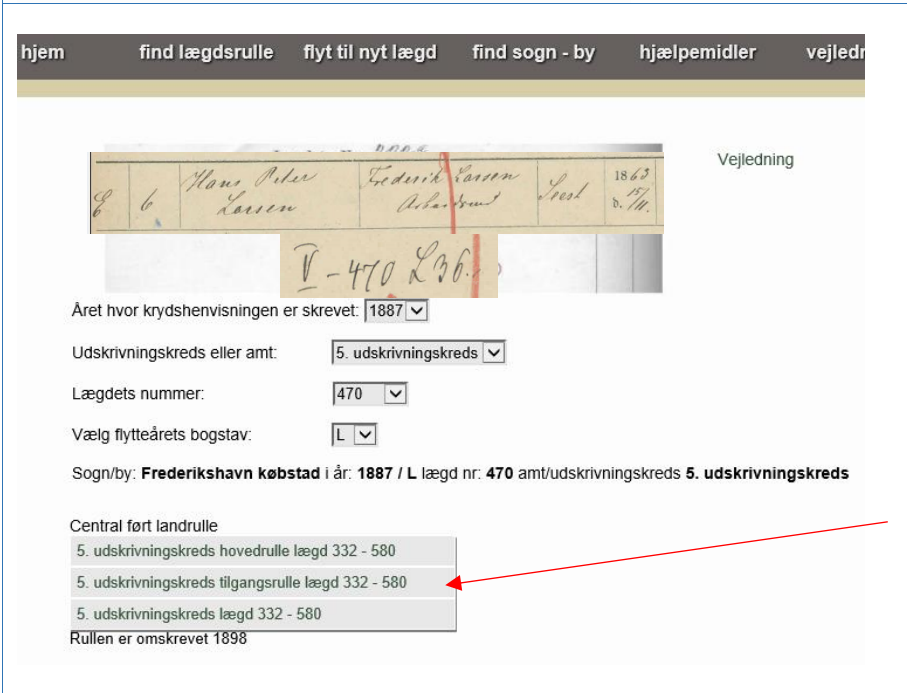
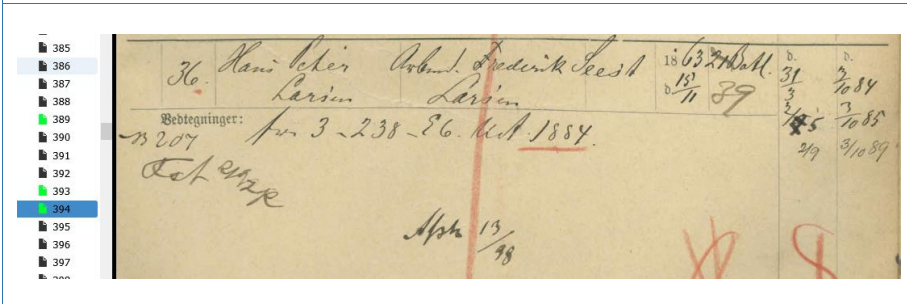
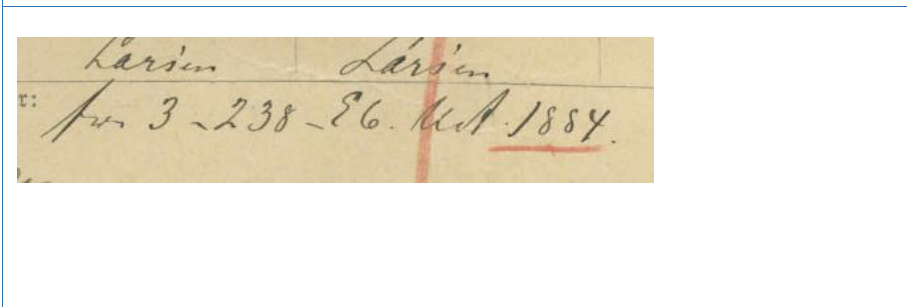
V = udskrivningskreds 5

470 = lægdets nummer

L = årstal – 1887

36 = løbenummer

Kort vejledning til lægdsruller.

 <p>her kan du søge og finde lægdsruller for hele landet</p> <p>flyt til nyt lægd find sogn - by hjælpemidler</p> <p>Forkortelser i rullen Hvor høj var han? Årstal bag bogstaverne</p> <p>Læggets Nr. 2005 Hans Peter Larsen 1802 Peter Larsen 1802</p> <p>Vælg bogstav : <input type="text" value="L"/></p> <p>Bogstav L anvendes for årene: 1814, 1825, 1836, 1861, 1887, 1913, 1939, på Fyn er bogstavet L anvendt for år 1802 i stedet for år 1814</p>	<p>Nu kan vi lede efter ham det nye sted. 😊</p> <p>Først finder vi ud af hvilket år han er flyttet</p> <p>Skriv L ind for at få årstal der gælder for L.</p> <p>Her ser vi en hel række årstal, så må man vælge det der er mest sandsynligt, her vil jeg prøve med 1887</p>
 <p>hjem find lægdsrulle flyt til nyt lægd find sogn - by hjælpemidler vejledning</p> <p>Vejledning</p> <p>Året hvor krydshenvisningen er skrevet: 1887</p> <p>Udskrivningskreds eller amt: 5. udskrivningskreds</p> <p>Læggets nummer: 470</p> <p>Vælg flytteårets bogstav: L</p> <p>Sogn/by: Frederikshavn købstad i år: 1887 / L lægd nr. 470 amt/udskrivningskreds 5. udskrivningskreds</p> <p>Central ført landrulle</p> <ul style="list-style-type: none"> 5. udskrivningskreds hovedrulle lægd 332 - 580 5. udskrivningskreds tilgangsrulle lægd 332 - 580 5. udskrivningskreds lægd 332 - 580 <p>Rullen er omskrevet 1898</p>	<p>Så går jeg til fanen 'flyt til nyt lægd' og udfylder felterne som vist.</p> <p>Året 1887 er som vi ved, inden for den årrække hvor han kan findes i rullerne (Ind i 1881 ud i 1901)</p> <p>V = udskrivningskreds 5 470 = læggets nummer L = årstal - 1887</p> <p>Klik på tilgangsrullen og find Hans Peter i lægd 470 med løbenummeret 36</p>
 <p>385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 ...</p> <p>36. Hans Peter Larsen Larsen Betingninger: Fra 3-238-E6. Udt. 1884. Udt. 1884</p>	<p>Finder ham på opslag 394.</p> <p>Han er Udt. I 1884, så ham kan vi ikke længere følge i lægdsrullen.</p>
 <p>Larsen Larsen Fra 3-238-E6. Udt. 1884.</p>	<p>Fra 3-238-E6 Udt. 1884</p> <p>Altså fra 3. udskrivningskreds Lægd 238 År E Løbenummer 6</p> <p>Udt. Betyder Udtjent</p>

Kort vejledning til lægdsruller.

her kan du søge og finde lægdsruller for hele landet

alle flyt til nyt lægd find sogn - by hjælpemidler

Forkortelser i rullen
Hvor høj var han?
Årstal bag bogstaverne

Du kan her finde ud af hvad forkortelserne betyder og her findes også en omregner hvis du får opgivet en højde i tommer.

Nemt og bekvemt ☺

Forkortelser anvendt i lægdsruller og hvad de betyder:

Vælg: ▼

Forkortelsen betyder: udtjent

Højde omregnet fra tommer (fra ca. 1835) til centimeter:

Vælg: ▼

60,75 tommer høj er 159 centimeter

Der er mange flere hjælpemidler på <https://www.sa.dk/da/> – bla. flere praktiske eksempler på brugen af lægdsruller:

<https://www.sa.dk/da/hjaelp-og-vejledning/rigsarkivets-online-vejledninger/lægdsruller-kom-godt-i-gang/>

Forklaring på forkortelser brugt i lægdsruller kan du finde her:

<https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2014/10/Lægdsruller-forkortelser.pdf>

Eller som anført ovenover

Dis-Odenses hjemmeside om lægdsruller:

<https://lægdsruller.dk/>

Denne vejledning var lavet som en huskeliste til mig selv, men da det viste sig at der var andre der var interesseret i den, så har jeg lagt den ud til fri afbenyttelse på min hjemmeside www.kruse-slaegt.dk og den er nu opdateret – dec. 2018.

Lisbeth Kruse Bjerregaard

Slægtsforsker

Underviser i praktisk brug af internetbaserede oplysninger
<http://kruse-slaegt.dk/kursus-tilbydes/>

Kilder:
www.sa.dk
<https://lægdsruller.dk>
Med flere.

Kort vejledning til lægdsruller.

Bilag 1:

Alder for optagelse i og sletning af lægdsruller

Gennem tiden har aldersgrænsen for hvornår man blev henholdsvis optaget i og slette af lægdsrullen skiftet.

Tabellen viser hvornår man blev optaget i lægdsrullen og hvornår man senest blev slettet.

År	Optagelse	Sletning
1788-1808	0 år	36 år
1808-1849	0 år	45 år
1849-1869	14/15 år (Det år, drengen blev konfirmeret)	38 år
1869-1912	17/18 år (Det år, den værnepligtige fyldte 18 år)	38 år
1912-	18 år	36 år

Slettet af rullen

Når en person blev slettet (afgik) fra rullen, blev det noteret i den rulle, hvor den værnepligtige senest var indført. Der findes ikke selvstændige ruller til dette formål.

En person slettes typisk af rullen, når han

- Nåede ud over den værnepligtige alder
- Flyttede
- Blev erklæret uegnet til militærtjeneste
- Blev fritaget af andre årsager
- Eller døde

Sletning af rullen er typisk markeret med udstregning eller stempel såsom "slettet" eller "afsked."

Kort vejledning til lægdsruller.

Bilag 2:

Bogstaver i stedet for årstal

I lægdsrullerne anvender man bogstaver i stedet for at skrive årstallet.

Bogstaverne bliver genbrugt. For eksempel kan bogstavet Q stå for årene 1841, 1866, 1892, 1918 og 1944.

Indtil 1843 er et lægdsrulleår ikke det samme som et kalenderår.

Her kan du se hvordan bogstav og lægdsrulleår hænger sammen

A	1793	1803	1815	1826	1851	1877	1903	1929
B	1794	1804	1816	1827	1852	1878	1904	1930
C	1795	1805	1817	1828	1853	1879	1905	1931
D	1796	1806	1818	1829	1854	1880	1906	1932
E	1797	1808	1819	1830	1855	1881	1907	1933
F	1798	1809	1820	1831	1856	1882	1908	1934
G	1799	1810	1821	1832	1857	1883	1909	1935
H	1800	1811	1822	1833	1858	1884	1910	1936
J	1801	1812	1823	1834	1859	1885	1911	1937
K	1802	1813	1824	1835	1860	1886	1912	1938
L		1814	1825	1836	1861	1887	1913	1939
M				1837	1862	1888	1914	1940
N				1838	1863	1889	1915	1941
O				1839	1864	1890	1916	1942
P				1840	1865	1891	1917	1943
Q				1841	1866	1892	1918	1944
R				1842	1867	1893	1919	1945
S				1842	1868	1894	1920	1946
T				1843	1869	1895	1921	1947
U				1844	1870	1896	1922	1948
V				1845	1871	1897	1923	1949
X				1846	1872	1898	1924	1950
Y				1847	1873	1899	1925	
Z				1848	1874	1900	1926	
Æ				1849	1875	1901	1927	
Ø				1850	1876	1902	1928	